

Yhdessä vahvaksi yhteisöksi

Taavinkylän koulun suunnitelma kiusaamisen vastaisista toimista

Yhdessä vahvaksi yhteisöksi

- Suunnitelma kiusaamisen vastaista toimista Taavinkylän koulussa

Kiusaaminen on haukkumista, ilkeitä puheita, yksin jättämistä tai eristämistä ryhmästä, tönimistä ja lyömistä. Kiusaamisteot vahingoittavat tai loukkaavat toista. Kiusatuksi joutunut ei pysty yleensä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun. Kiusaaminen on usein ryhmäilmiö ja siihen liittyy aseman tavoittelua ryhmässä toista alistaen. Kiusaamisella tarkoitetaan tahallista, toistuvaa ja pitkäkestoista toimintaa.

Erimielisyydet ja niistä johtuvat riidat eivät ole kiusaamista, ellei niissä ole mukana epäasiallisia tekoja toista kohtaan tai toiselle haitallista tai vahingoittavaa vallankäyttöä. (Lähde OPH)

Väkivallan teot voivat olla fyysisiä, henkisiä tai seksuaalisia. Väkivaltaa myös kuvataan ja levitetään esim. somessa. Väkivallanteoista useimmat, myös netissä tapahtuvat teot kuten kuvien ja videoiden levittäminen, ovat Suomen lainsäädännön mukaan rangaistavia tekoja. (Lähde OPH)

Häirinnäksi määritellään tilanne, jossa luodaan esimerkiksi seksuaaliseen suuntautumiseen, alkuperään, vammaisuuteen tai muuhun tasa-arvo- tai yhdenvertaisuuslaissa säädettyyn syrjintäperusteeseen liittyvä toista henkilöä halventava, nöyryyttävä, uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri. Häirintää voi olla kirjoitettujen ja puhuttujen sanojen ja ilmaisujen lisäksi loukkaavan materiaalin esittäminen verkossa tai sosiaalisessa mediassa.

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta, fyysistä tai muuta seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla loukataan henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. (Lähde OPH)

Syrjintää on se, että ihmistä kohdellaan huonommin kuin toista henkilökohtaisen ominaisuuden ja laissa säädetyn syrjintäperusteen perusteella. Lakien kieltämät syrjintäperusteet ovat: ikä, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta, ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet, terveydentila, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen ja muu henkilöön liittyvä syy. (Lähde OPH)

Ennaltaehkäisy:

Hyvinvointityö ja hyvinvoinnin mittarit

Lasten toiminnan ja hyvinvoinnin havainnointi on koulun aikuisten keskeinen tehtävä. Hyvä oppilaantuntemus ja yhteistyö kotien kanssa tukee tätä työtä. Koulussamme seurataan lasten hyvinvointia seuraavin kartoituksin tai menetelmin:

- Ilmapiiirikysely, joka käsitellään luokkakohtaisessa yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä.
- Opiskeluhuollon palveluista tiedottaminen
- Oppilaskysely (4.–6. luokat)
- Kouluterveyskysely (4.–5. luokat)
- KiVa-kysely
- Move-testit (5. luokat)
- Tarvittaessa muita ilmapiiirikyselyjä

Sosiaalisia ja tunnetaitoja harjoittavat ohjelmat

- Kuukausittain vaihtuvat Arvokas-teemat
- KiVa-koulumenetelmä on koko koulun toimintamalli (kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma).
- KiVa-oppitunnit (1. ja 4. luokat)
- Positiivinen pedagogiikka sekä oppilaiden vahvuuksien huomioiminen

- Erilaiset hyvinvointi- ja läsnäoloharjoitukset

Ryhmiä, luokkien ja yhteisöjen yhdessä sovitut säännöt

- Koulun toimintaa ohjaavat järjestyssäännöt ja niitä täydentävät toimintaohjeet, jotka käydään vuosittain läpi oppilaiden kanssa.
- Jokainen luokka laatii vuosittain omat säännöt.
- KiVa-koulun säännöt (1.–3. luokat ja 4.–6. luokat)

Jatkuva ryhmäyttäminen ja sosiaalisen kiinnittymisen edistäminen

Jatkuva ryhmäyttäminen vahvistaa ryhmän toimintakykyä, parantaa ilmapiiriä ja lisää turvallisuudentunnetta. Ryhmäyttäminen on osa koulun arkea ja jatkuu läpi lukuvuoden.

- Oppilaiden yksilöllinen kohtaaminen, kuulluksi ja nähdyksi tuleminen
- Erityisesti lukuvuoden alussa ja uusien oppilaiden aloittaessa luokassa luokanopettaja huolehtii oppilaiden ryhmäyttämisestä
- Ryhmäyttämisen keinona ovat esimerkiksi luokan yhteiset leikki- ja keskusteluhetket, kummitoiminta, LOL-oppilaiden välituntitoiminta, luokkien sisäiset vastuutehtävät ja raatien jäsenyydet sekä luokkien välinen yhteistyö.
- Ryhmäyttämiseen voidaan tarvittaessa ottaa mukaan koulun oppilashuoltoryhmän jäsen, mikäli luokassa ilmenee sosiaalisiin suhteisiin tai kiusaamiseen liittyviä haasteita.
- Oppilaiden poissaoloja seurataan ja niihin puututaan tarvittaessa Espoon läsnäolon tukemisen ja poissaoloihin puuttumisen -mallin mukaisesti.

Niveltäminen ja siirtymätilanteet

- Esiopetus-koulu:
  - Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö lukuvuoden aikana
  - Nivellyspalaverit esiopetusryhmien kanssa keväällä
  - Keväällä järjestetään koulutulokkaille ja huoltajille tutustuminen
  - Syksyllä vanhempainilta koulutulokkaiden huoltajille
  - Elo-syyskuun aikana käydään henkilökohtaiset keskustelut koulutulokkaiden huoltajien kanssa
- Uusi oppilas:
  - yhteydenotto vanhaan kouluun tarvittaessa
  - Tutustuminen etukäteen uuteen luokkaan, uuden oppilaan ryhmäyttäminen, koulun ja luokan toimintatapojen läpikäyminen sekä tukioppilaiden nimeäminen.
- Toiseen kouluun vaihtava oppilas:
  - Välitetään tarvittaessa niveltämistiedot uuteen kouluun
- 6. luokan oppilaat:
  - Mankkaan yläkoulun ELA:t käyvät tutustumassa 6. luokkalaisiin
  - 6. luokkalaiset käyvät tutustumassa yläkouluun
  - Arviointikeskustelun yhteydessä nivelvaiheen ohjaava palaute

- Nivellyspalaverit yläkoulun kanssa keväällä

Huoltajien osallistaminen

Tavoitteena on, että huoltajilla on tiedossa, miten koulussa kiusaamista ehkäistään ja miten siihen puututaan. KiVa-menetelmä (kiusaamisen vastainen toimintamalli) esitellään lukuvuosittain vanhempainillan yhteydessä. Lukuvuoden aikana huoltajille tuodaan esiin teemoja, tapahtumia ja kuukausiteemoja, jotka tukevat kiusaamisen vastaista toimintaa. Koulun yhteisöllisyyttä lisätään yhteisten juhlien, tapahtumien ja vanhempainiltojen kautta. Koulun vanhempainyhdistyksen toiminta ja tapahtumat tukevat ja lisäävät koulun yhteisöllisyyttä.

Puuttuminen:

- Koulussa voidaan käyttää sovittelua oppilaiden välisten ristiriitatilanteiden selvittämiseen.
- Oppilaita ohjataan ja rohkaistaan kertomaan itseensä tai muihin kohdistuvasta kiusaamisesta tai muusta epäasiallisesta käytöksestä koulun opettajille, koulunkäynninohjaajille tai muille lapselle tärkeille aikuisille.
- KiVa-koulu ohjelma kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen
- KiVa-oppitunteja 1. ja 4. luokilla
- KiVa-tiimi vastaa kiusaamista ennaltaehkäisevän toiminnan näkymisestä koulun arjessa
- KiVa-tiimi puuttuu ja selvittää yksittäisiä kiusaamistapauksia.
- Lukuvuosittain KiVa-tapahtuma
- KiVa-postilaatikko, johon voi ilmoittaa näkemästään tai kokemastaan kiusaamisesta.

- Koulussa pidetään SOME-turvan oppitunteja sekä lapsia ohjataan SOME-turvan palveluiden käyttöön.
- Kiusaamista ehkäisevä toiminta on kaikkien opettajien ja koulunkäynnin ohjaajien vastuulla. Tarvittaessa kiusaamisprosessin selvittämiseen otetaan mukaan rehtori, oppilashuoltoryhmä, huoltajat sekä sidosryhmät.

Jokaisella oppilaalla ja henkilökuntaan kuuluvalla on velvollisuus puuttua kiusaamiseen, väkivaltaan, häirintään ja syrjintään sitä kohdatessaan. Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Taavinkylän koulun kiusaamisen puuttumisen portaat

Kiusaamistapausten selvittelyssä huomioidaan osapuolten ikä sekä käytetään harkintaa. Tilanteissa toimitaan ja edetään lapsen/lasten hyvinvointi ja etu huomioiden.

Luokissa tehtävä ennaltaehkäisevä työ:

Sosiaalisia ja hyvinvointitaitoja kehittävät menetelmät:

- KiVa
- Arvokas
- Positiivinen pedagogiikka
- Vahvuustaidot
- Jatkuva ryhmäyttäminen
- Koulun yhteisöt tapahtumat, jotka lisäävät yhteisöllisyyttä

- Kyselyiden tuloksia hyödynnetään opetuksen suunnittelussa sekä tulokset esitellään osin tai kokonaan oppilaille, huoltajille ja opettajille.

Aikuisten puuttuminen oppilaiden väliin ristiriitatilanteisiin tai mahdolliseen kiusaamiseen:

- Kiusaamisen tultua ilmi, opettaja tai KiVa-tiimin jäsen selvittää täytyvät kiusaamisen tunnusmerkit.
- Jos kiusaamisen tunnusmerkit eivät täyty, voidaan osapuolet ohjata sovitteluun.
- Opettaja käy keskustelun kiusatun ja kiusaamiseen osallistuneiden kanssa mahdollisimman pian.
- Tapahtunut kirjataan ylös.
- Tapahtuma keskustellaan asianosaisten kanssa sekä sovitaan käytöksen muuttamisesta, toimintatavoista sekä mahdollisista seuraamuksista.
- Opettaja tiedottaa asianosaisten huoltajia.
- Sovitaan seuranta
- Mikäli kyseessä on kiusaaminen tai teko on vakava, siirretään tapaus heti KiVa-tiimin käsittelyyn ja seurantaan.
- Tapaukseen liittyvät kirjaukset arkistoidaan KiVa-kansioon arkistihuoneeseen.

Kiusaaminen jatkuu:

- KiVa-tiimi jatkaa asian käsittelyä toimintamallin mukaisesti.
- Huoltajille ilmoitetaan kiusaamisen jatkumisesta sekä kiusaajan/kiusaajien huoltajat voidaan kutsua tarvittaessa koululle.
- Kiusaaja(t) ja kiusattu voidaan ohjata oppilashuollon palveluiden piiriin.
- Yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä voidaan sopia luokkaan järjestettävistä tukitoimista esim. kuraattorin ja psykologin toteuttamana.
- Rehtori tai opettaja puhuttaa kiusaajaa/kiusaajia.
- Rehtori tai opettaja määrää kasvatustakeskusteluun tai jälki-istunnon.
- Kiusatulle voidaan nimetä tukihenkilöitä.
- Sovitaan seuranta.
- Järjestetään seurantakeskustelu osapuolten kesken.

Kiusaaminen jatkuu:

- Jos kiusaaminen jatkuu toimenpiteistä huolimatta, huoltajia tiedotetaan kiusaamisen jatkumisesta.
- Huoltajan suostumuksella järjestetään moniammatillisen asiantuntijaryhmän kanssa kokous.
- Rehtori tai kuraattori konsultoi opettajaa ja sopii mahdollisista jatkotoimenpiteistä.
- Rehtori päättää kurinpitokeinojen käytöstä (jälki-istunto, kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen).
- Tarvittaessa tehdään yhteistyötä lastensuojelun ja poliisin kanssa.
- Riittävä seuranta